

Indúlt BETSBÖL Szombaton 16. Jún. 1787.

Hazánkat illető Dolgok.

Magyar Országának a' mi kedves Hazánknak mind
 Ma belső, mind külső állapotjának jobb lábra va-
 ló állítására minden nap újjabb újjabb módot talál-fel
 a' bölts szorgalmatofság. Leg-közelebb az Ország-
 Táblájának és annak Leveles-tárjának jó karba hely-
 heztetése vagyon munkában. Eddig a' Káptalanak
 valának azon híteles helyek, hól mindenféle drágább
 írásbéli kintsek a' szerentsétlenség' meg-emészthető
 története ellen óltalom alatt tartatának; de ezeknek
 fok vóltok, a' régi háborús és villongó idők, a' Káp-
 talanak Archiváriussainak reftségek tunyaságok, 's más
 ezekhez hasonló szerentsétlenségek miatt ezen Haza-
 fiak Leveles kints-tárjai tsaknem az Ovidius (Khá-
 osslává) Zurzavarjává váltak vala. Hogy tehát ezt

ennekutánna jó rendben legyen, és ki ki tudhassa régi östet-
 ről mitsoda kintsek maradtak az ugyan azon gyökér-
 ről nőtt ágakra, edgy Ország' közönséges Arkhivu-
 ma Leveles-tárja állittatik-fel, a' hová minden Káp-
 talanbéli zavaradott rendetlenségben heverő leveleket
 öszve-hordván, jó rendbe szedetnek, és hogy min-
 den tudhassa mi je van, és mit hól keresse, az ezekről
 szólló mutató-tábla ki-nyomtatattatik és világ eleibe
 botsáttatik. Ezen Arkhivum az Ország Táblájával
 öszve lesz köttetve; hól minden pénz és jószágbeli
 különös edgyezések, tserélések, vagy el-adásokról va-
 ló alkúk bé-írattnak, és meg-erősítetnek (authen-
 tisáltatnak). Eddig Magyar Ország, a' benne ural-
 kodott perlekedés miatt tsaknem minden idegen nem-
 zetek előtt esmeretes vala, és ez az örök életű veszekedés
 onnan származott; mivel soha edgy levél-is meg-nem
 vénülvén, mihelyt valamellyik a' *Kurutz*-világban
 el-esett öreg attyának Donátziójára akadt, mingyárt
 visszfa kívánhatta a' maga jószágát, és a' mit hajdan
 az óltsó világban 3000 forintokon el-adott vala *Pál*
Péternek, most pedig 30 's több ezereket érő, vissz-
 fza-vette ennek késő maradéka; sőt a' régi ehels vi-
 lágban edgy kenyérért és edgy füstös disznó lábért
 el-adott; most 4 - 5 ezereket érő jószágokat keres-
 tünk néha. Minthogy ilyen formán fenki a' maga jó-
 szágának örökös meg-tarthatása felől bizonyos nem va-
 la, semmit-is a' jószág meg-jobbítására fordítani tel-
 lyességgel nem kívánván, inkább azon mesterkedik
 vala, hogy abból a' mit lehet, ki-fajtoljon. Erre az
 okra nézve már most a' F. Monárkha 4 esztendőket
 szabott-ki, hogy az alatt az idő alatt ki-ki a' maga
 más-kezénél lévő jószágai eránt való kívánságát és le-
 veleit az Ország Táblájánál adja-bé; mert ezen ki-ha-
 tározott időnek el-folyása után az efféle juslok meg-
 szün-

szünnék, és ki-ki a' maga jószágának örökség szerént
való bírása felől bizonyossá tétetik. Ez alól a' Régula
alól még a' Királyi Fiskus sintsen ki-véve; noha ta-
lám az által leg-többet fog-vefzteni, noha 4 eszten-
dők alatt lehetetlennek tessék fokak előtt mind azo-
kat az ügyeket el-igazíttani, mellyek ezen punktum-
ban a' Királyi Fiskus ellen kelendők. A' II-dik JÓ-
SEF igazságainak az-is edgy több meg-esmertető jele,
hogy ő, a' helyett, hogy a' maga Fiskussainak ha-
talmokat meg-nagyobbította volna, azokat még rövi-
debb hatalomra vette; és Magyar Országban azt-is meg-
tiltotta ő Felsége, hogy a' Fiskus, mint eddig tör-
tént, a' Törvény-székekben ne üljön, hogy ott a' tű-
zet a' más fazaka mellől a' magájé mellé vakarhassa,
hanem mint másnak akár-kinek annyi hatalma legyen.
Úgy kezdettem vala leveletem: *Hazánkbeli hírek*;
de minthogy ezek többnyire favanyók, tsak elegye-
sen megyek, és egész Európát a' Paraditsom kertig
(eddig mindenütt Hazánk a' föld) kerefztül járván,
nézzük: — Rómában edgy mennyei processust meg-
nyerni kívánó nagy könyv forog a' Publikum' kezé-
ben, mellyben száz hetven edgy áhítatos híveknek
okaival együtt azon kérések találhatnának a' szentséges
Atyához, hogy a' nem régiben Rómában meg-hólt
Labrénak szent neve edgy bóldog helyet nyerhesse
a' Kalendáriumban, kiről meg-bizonyíttatott ezen
könyvben, hogy 168 tsudákat tett legyen!!! Ennek
halála után, edgy bizonyos felma alázatos köntöst,
és ábrázatot öltöztvén magára, egész Olasz Országot
fel-járta, azt mondván, hogy ő a' meg-hólt szent
Labrénak testvérje, és mindenütt jó pénzért szent
tsontokat árult a' tudatlan községek, mellyeket ma-
ga a' temetőkből áfott vala-fel. — Még most érkez-
nek a' német levelekben az A. Belgiumi tudósítások,
mel-

mellyeket ide írni igen hosszú volna. Ezek a' ma-
 gok nyakasságokban vakmerőképpen meg-maradván,
 napról napra nevedik a' zenebona, már a' Hely-
 tartó Hertzeg hadi népet-is kíván vala a' maga őríze-
 rére Brufszelbe bé szállítani, de ennek-is ellene ál-
 lottanak, és edgy átallyában a' magok tzéljok mel-
 lett álhatatoson meg-maradni kívánnak. Nehezen szen-
 vedik, hogy a' *Légisfeld* dolgában edgy Brufszeli
 nagy Hazafi fegyver között Bétsbe hozatott, holott
 az ő törvények szerént, a' hazafi az ő hazafiaiktól
 íteltetett eddig - meg. — Edgy olyan hírrel-is tu-
 dok az én érd. olvasóimnak udvarolni, mellyel még
 edgy Európai Hír-harang sem mert közönséges levélben
 kedveskedni, noha az ebben az órában Berlinből
 vett tudósítás szerént igaz, és már a' Bétsi Publikum-
 is kezdette fugdosni: t. i. a' Prufszus Király a' mos-
 tani hadi próbán ki-esvén a' nyeregből, minthogy
 testes nagy legény, úgy meg-ütette magával a' föl-
 det, hogy némellyeknek kevés reménységek vagyon
 életéhez; ki ha meg-találna halni, a' szelíd emberek
 Kalandáriumában-is nem kis változás esnék: mellytől
 az egek őrizzék. Erről rövid nap többet. — Edgy
 fetét hír Bétsben olly értelemben vagyon, hogy a'
 Bétsben, és körül fekvő Regementek Belgiumfelé (né-
 mellyek értelme szerént Magyar Ország felé) indulan-
 dók; de a' talám tsak abból támadott; minthogy a'
 Lengyeleknek eddig nemzeti Regementjek nem lévén,
 kötéllel, éjszaka, minden musika szó nélkül verbuál-
 tanak köztök, és a' fekete harisnyás német gyalog-
 fergekben igen erőszakoson szolgáltanak, a' *Dáits-
 máiszter, Ferdinánd Toskána, és Károly Toskána*
Sergei, mellyek többnyire mind Lengyelekből álla-
 nak, Lengyel Országba mennek, és 3 Lengyel Re-
 gement léfzen belőlök. A' kik ezen Regementekben
 Néme-

Németek, vagy más Nemzetből valók; azok másfuvá adatnak szolgálatra, és azon fogyatkozás a' Lengyel hazafiakból potlódik-ki, mint Nemzeti Regimentnek fogyatkozása; és többé a' Lengyelek más Regementekben nem adatnak fegyvert viselni. Azonban könnyen meg-eshetik, hogy A. Belgium felé bizonyos engedelmességet prédikáló fergek mennek, mivel a' nyakasság, a' helyyet, hogy szünnék, napról napra nevededik. — Bétsben a' *Légisfeld* dolga éppen a' seprőin van; minden órán meg-haljuk az általa járandó minuvetet, ha tsak addig nem segít rajta a' halál; mert igen beteg, egész feje és ábrázattya meg-dagadt. — Ki nem gondolná valaki a' leg-nagyobb Fejedelmek-is, midőn valamelly Gavallérnak, vagy Grófnak képében útnak, melly magok méltóságokat megtagadott alázatoslággal bírnak. *Kániérhez* nem mesz-sze *Korsunban* hozzá izen a' Lengyel Király a' F. Tsászárhoz *Kersonésusba* menő útjában, hogy megfogná udvarolni, ha terhére nem lenne, 's a' Tsászár ezt izeni néki: En itt nem Tsászár vagyok, következésképpen edgy Király látogatását el-nem fogadhatom; hanem ha Gróf *Ponyatovszki* Gróf *Falkenstáint* kívánnya meg-látogatni, az igen nagy örömmel fog-szolgálni. El-mene azért Gróf *Ponyatovszki* Gróf *Falkenstáinhoz*, és szinte 2 óráig barátságoson mulatának edgyütt. — *Kersonésusból* még semmi bizonyos hírek nem érkeztenek. Tsuda! egész Európából fő emberek jelentenek-meg itten, és még-is, mint a' Frájmaurerek *Lósi*jából, semmi bizonyos hírt innen ki-nem halászhatunk. Annyira már mentek a' közönséges hírek, hogy a' mi F. Monárkhánk a' Magyar Országgi széleken belől van; de hól, hól nints, arról sem tudhatunk semmit-is. Már most némelly levelekből azt olvassuk, hogy ő Felsége a' maga

visz-

visszajövö útját Erdélyfelé kívánná venni; vagy
 talám már, némellyek itélete szerént, útban-is vagyon.
 A' Török háborúról mindenek el-halgattak; és azt vé-
 lik, hogy még Kerfonban esett valami ollyas vége-
 zés, vagy történet, melly ennek lakatot vetett szá-
 jára; de mit hidjünk; és másokkal-is el-hítetni mit
 kívánnunk? nem tudjuk; mert vagynak még olly
 emberek-is a' világon, kik a' Kerfonésusi egész Hi-
 stóriát sem hiszik: azonban mints bizonyosabb, hogy
 a' Török Tábor máig-is mind fegyverben, és hogy
 a' Frantzia a' Spanyóllal öszve-fzövetkezvén, mind
 a' Tengeren, mind a' szárazon öszve-vetett vállakkal
 készünek a' csatára; noha e' mind a' kettő (*miles
 tar.lae necessitatis*) a' szükség' késő fanyelű katonája:
 ezek sem a' szárazon nagy port, sem a' Tengeren
 igen nagy zavarást nem tsinálnak; kivált ha a' *Vorum-
 szer* savanyó tekintetű Advocátusi kezdenének a' *Márs*
 Tábláján allégálni, vagy ama nem régiben meg-hólt
 Pruszszus Vezér *Tzetvitz'* halál képet viselő irgalmat-
 lan képű eleven fiai; kiknek ez a' törvények: *Vin-
 cere, aut mori*. De hadjuk-el az Isten' testes terem-
 tései között leg-szebb olvasóinkat a' Dámákat rettentő
 tudósítáfsokat, 's minekutánna így kiáltunk-fel: Hol-
 lándia! Hollándia!! Brabántzia! (A. Belgiumban)
 Brabántzia!! lássuk a' módi világot. Meg-halván Hu-
 gom Afzszonyék, hogy már az újság-írók a' nyakba
 hordozó arany-kóltsot meg-látták — mind el-dugdos-
 ták, és azolta edgy-is effélét nem hordoz. Itt Béts-
 ben a' Kantza-nyeregnak a' nagyobb rendű személlyek
 között híre fints, tsak a' konyha szolgálok viselik —
 az Urnapi Bútsú járáson edgy Kis-afzszony-is (híjába,
 itt nints edgy leány-afzszony-is) pántlikás kalappal,
 a' Felséges rendelések szerént, meg nem jelent; mind
 az ablakból nézték a' tzerémóniát, és fajnálva neve-
 tik,

tik, ha valamelly afzszonyság olly erőtlen, hogy 2
inas vízzi utánna hátúl a' szoknyát. A' kutya még
nagy bersületben vagyon; mert teszi a' maga előb-
beni — tudják, mit akarok mondani. Az ortza festés
máig-is uralkodik; sőt — csak ki-mondom — né-
melly erőszakos szépcég után ásítózó férfiak-is kez-
dették ezzel az újjonnan borotvált szakál helyét va-
kólni; de — ne bántuk ezeket. — Német Ország-
ból bizonyos tudósítást vett a' Római Udvar, hogy
a' *Pistollyai* Puspök újjittáfait csak 2 Püspökök se-
gíttik, a' többiek mind a' Római Udvar mellett vagya-
nak. — A' Frantzia Orzági nép, és az egész nemzet
azt veté a' napokban a' Királynak szemére, midön az
ország terheit kívánnyák vala nagyobbítani, hogy
a' Frantzia Királynak csak annyi hatalma légyen,
mennyit a' nemzet adott, mikor Királynak lenni es-
merte 's tette. Ezek olyanok, mint az Erdélyi Olá-
hok, kik a' vetni adott Török-búzát el-adták, 's az
árrát meg-itták, ezt mondván: minek vetünk? tarto-
zik a' Király még többet-is adni. Ezek semmit
sem igyekeznek gazdáskodni — magoknak nint-
sen 's nem leszsz, a' kiknek van azt el-púfztítják, és
így fen-marad a' jelenvaló szükség. — A' Velentzei-
ek, kik békeffég idején még az edgy mást öldökiő
Hollándusoknál sem alábbvaló katonák, a' magok Ha-
jós-fergekkel készen álnak azon kívül, hogy tudná
valaki, mire várakoznak. Mind Frantzia Ország felől
származnak a' zenebonák; a' honnan azt gondolják a'
Politikusok, hogy edgy alattomban való tzéljoknak kel-
letik lenni bizonyos fejedelmekkel, mellynek meg-gáto-
lására még-nagyobb és alattomban valóbb készület
kellene, és a' belső Zenebonákat-is ezen gyökérről
eredteknek gondolják. Igaz, hogy Frantzia Ország
a' Zenebonáskodó Hollándusoknak le-tsendesíttefekre
hadi-

hadi-erőt indított-ki; de — a' kik a' dolognak minden szőr-szálán által nézni kívánnak, ezek azt akarják erősíteni, hogy ez csak onnan származott — nehogy a' Pruszszus Advocátusok keményebben bánnyanak az Ügygyel, mint ezek akarnak. Meg-lefzsz minden idővel; most érnek az alattomban való dolgok, melyek rövid időn vagy férgesen le-húlnak, vagy egész tökéletességre mennek; de, mi bajunk nekünk a' nagyobb ügyekkel, vagynak ezeknek Prokátorai, lásuk inkább, hogy panaszkodik edgy szegény Tirolban lévő *Ratenbergi* paraszt a' Kortsmán edgy Ausztriai utasnak: „Melly nagy veszedelmeket okozzon az ügy nevezett világosíttás, alig lehetne ki-gondolni. Csak gondolja-el kigyelmed! azok az Urak csak ide jönnek a' napokban edgy levéllel; és a' mi Templomunkat egészszzen fel-prédálták; a' Templom gráditsánál mindigárt belől lévő tsuda tévő képet el-vitték, a' más ajton belől lévő szent szomorúság' képét nem különben le-vonták a' falról; ki a' kereszten edgy arannyos paputsal olyan gyöngyörűn nézett-ki. Három óltáron kívül, mindeniket meg-mezíttelenítették 's t. — a' mi nagyobb, még azt a' leg-jobban talált hármastsuda-képet-is el-vitték az óltárról.“ —

Edgy német Országi Fő-Papnál lévén edgy Oberster, el-megy vele a' Kápolnába, hól éppen azt az Evangyéliumot olvasák-fel: és ki üzé az ördögöt az ördögök Oberstere (így van a' fejedelem németül fordítva) *Belzebub* által. Mondja az Oberster a' Fő-Papnak: éppen ma 30 esztendeje, hogy Templomban voltam, 's éppen akkor-is ezt az Evangyéliumot olvasták-fel. A'mint veszem észre, pokolba-is csak úgy vagyon a' dolog, mint a' világon; olly sok esztendő alatt *Belzebub*-is csak Obersternek maradott ott, mint én itt.